

Rapport

Versie 01.0

Fase 1 Pilot Leenderstrip Netbewuste Wijk: Initiëren en Verkennen

Gemeente Heeze-Leende

DATUM 13-01-2025

KENMERK 2024-1229

AUTEUR Remy Meijers

Inhoud

INLEIDING	3
STAKEHOLDERS IN HET KORT	4
STAKEHOLDERS TABEL	5
CONCLUSIE EN BIJZONDERHEDEN	6

Aan de inhoud van dit document kunnen geen rechten worden ontleend. De beschikbare informatie is met de grootst mogelijke zorg samengesteld en wordt verondersteld betrouwbaar te zijn. Stantec is, evenals betrokken organisaties, niet aansprakelijk voor eventueel geleden schade door onjuistheden, onvolledigheden en eventuele gevolgen van handelen op grond van informatie uit dit document.

Inleiding

De gemeente Heeze-Leende heeft Stantec in augustus 2024 via offerte 2024-1229 opdracht gegeven de mogelijkheden te onderzoeken om van de kern Leenderstrijp een netbewuste wijk te maken.

Dit haalbaarheidsonderzoek wordt in nauwe samenwerking met gemeente Heeze-Leende en de kern Leenderstrijp zelf uitgevoerd.

Het onderzoek kent een stapsgewijze aanpak in 4 opeenvolgende fasen:

- 1. Initiëren en Verkennen
- 2. Technische analyse
- 3. Omgevingsanalyse
- 4. Financiële analyse

Na oplevering van iedere fase volgt een afstemmoment. Hierin worden de resultaten besproken en komen we gezamenlijk tot de afweging of we verder gaan naar de volgende fase van de aanpak.

Het nu voor u liggende rapport heeft betrekking op fase 1 Initiëren en Verkennen, kortweg De verkenning.

Rapport fase 1: Initiëren en Verkennen

Fase 1 Initiëren en Verkennen behelsde het verkennen van de mogelijkheden, belangen en wensen van stakeholders. Dit werd gedaan door middel door het aangaan van het gesprek en interactief te brainstormen. Daarbij werd gebruik

gemaakt van een vragenlijst, die eventueel na afloop door de stakeholder in kwestie kon worden aan- of ingevuld. Er waren 5 stakeholders gedefinieerd:

- 1. De gemeente zelf
- 2. De inwoners van Leenderstrijp
- 3. De kernraad
- 4. Energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende
- 5. Netbeheerder Enexis

De inwoners van Leenderstrijp lieten zich vertegenwoordigen door de Werkgroep Energie. Deze heeft het gesprek samen met de kernraad gevoerd, en de vragenlijst is ook namens beide ingevuld.

Het doel van deze eerste fase was om te bekijken of er voldoende draagvlak bestond om door te gaan naar de volgende fase, die van technische analyse.

Al op voorhand was duidelijk dat zonder grote bezwaren ook de technische analyse fase sowieso zou worden uitgevoerd. Alle stakeholders konden zich daar ook in vinden. Dit rapport en deze eerste fase wordt dan ook afgesloten zonder formeel go / no go moment naar de volgende fase, die van de technische analyse: die volgende fase is bij het vastleggen van dit rapport dan ook reeds in gang gezet.

Initiëren en verkennen

Doelstelling: Opzetten van het project en het betrekken en ophalen van input van alle belanghebbende stakeholders.

Go / No Go

Technische analyse

Doelstelling: Inzicht bieden in de potentie van verschillende scenario's met wisselende samenstellingen van bouwstenen.

Go / No Go

Omgevingsanalyse

Doelstelling: Validatie van de haalbare technische varianten in het licht van regionale en gemeentelijke plannen en ontwikkelingen.

Go / No Go

Financiële analyse

Doelstelling: Validatie van de (overgebleven) technische varianten op financiële haalbaarheid.

Oplevering

Eindrapportage en presentatie

Stakeholders in het kort

Met de 5 benoemde stakeholders zijn op verschillende tijdstippen gesprekken gevoerd. Het gesprek met werkgroep en kernraad vond samen plaats, die vanaf dat moment ook als één stakeholder hebben gefunctioneerd en geacteerd. In totaal waren er dus 4 gesprekken en ingevulde vragenlijsten.

1. Gemeente Heeze-Leende

Datum 14 september 2024

Gesprekspartners: Saskia Ras en Michiel Hendriks

De gemeente Heeze-Leende ziet als belangrijkste **doelstelling** dat de inwoners van Leenderstrijp goed worden meegenomen in het gehele proces. Het proces is dus belangrijker dan de uitkomst: mensen moeten ruimte krijgen om hun creativiteit te delen, en origineel denken dient gestimuleerd. De gemeente ziet de **eigen rol** hierin dan ook vooral als faciliterend.

2. Werkgroep Energie en Kernraad

Datum 8 oktober 2024

Gesprekspartners: Wil van der Kruis, Michiel Bronneberg, Floris van Geel, Sophie Tutelaers, Jelle Groenendal en Jos Dierking

De werkgroep en de kernraad trekken in dit project

samen op. Het gesprek vond dan ook gezamenlijk plaats, en ook de vragenlijst werd in de week daarna samen ingevuld.

Bij het gesprek was ook ambtelijke vertegenwoordiging van de gemeente aanwezig.

De werkgroep en kernraad zien als belangrijkste **doelstelling** dat duidelijk wordt hoe de energietransitie in Leenderstrijp kan plaatsvinden, en hoe dit met name op een eerlijke manier kan gebeuren. Het project is voor werkgroep en kernraad geslaagd als iedereen die mee *wil* doen in zijn/haar energie-wensen voorzien *kan* worden. Werkgroep en Kernraad zien de **eigen rol** hierin breed: ondersteunend, proces bewakend, eerste aanspreekpunt en verbindend naar de gemeenschap, plus als toets-gremium fungeren voor de mogelijk toepasbare technieken.

3. Energiecoöperatie

Datum: 26 november 2024

Gesprekspartner: Paul Martens

De Energiecoöperatie ziet als belangrijkste **doelstelling** dat een plan kan worden gemaakt waar de inwoners in grote getalen achter staan, en dat dit tot een een blueprint leidt voor andere projecten binnen de gemeente.

Ze ziet haar **eigen rol** vooral op het vlak van leveren van (technische) expertise aan de werkgroep. Specifiek in dit kader is reeds een apart overleg gevoerd tussen Daniel Ringelberg van Stantec en Maikel Huygens van de energiecoöperatie. De coöperatie had reeds onderzoek gedaan naar en data verzameld over het energielandschap in Leenderstrijp. Deze kwamen overeen met de data die Stantec gebruikt. Afgesproken is dat Daniel Ringelberg de coöperatie 1-op-1 op de hoogte houdt van de ontwikkelingen in het project.

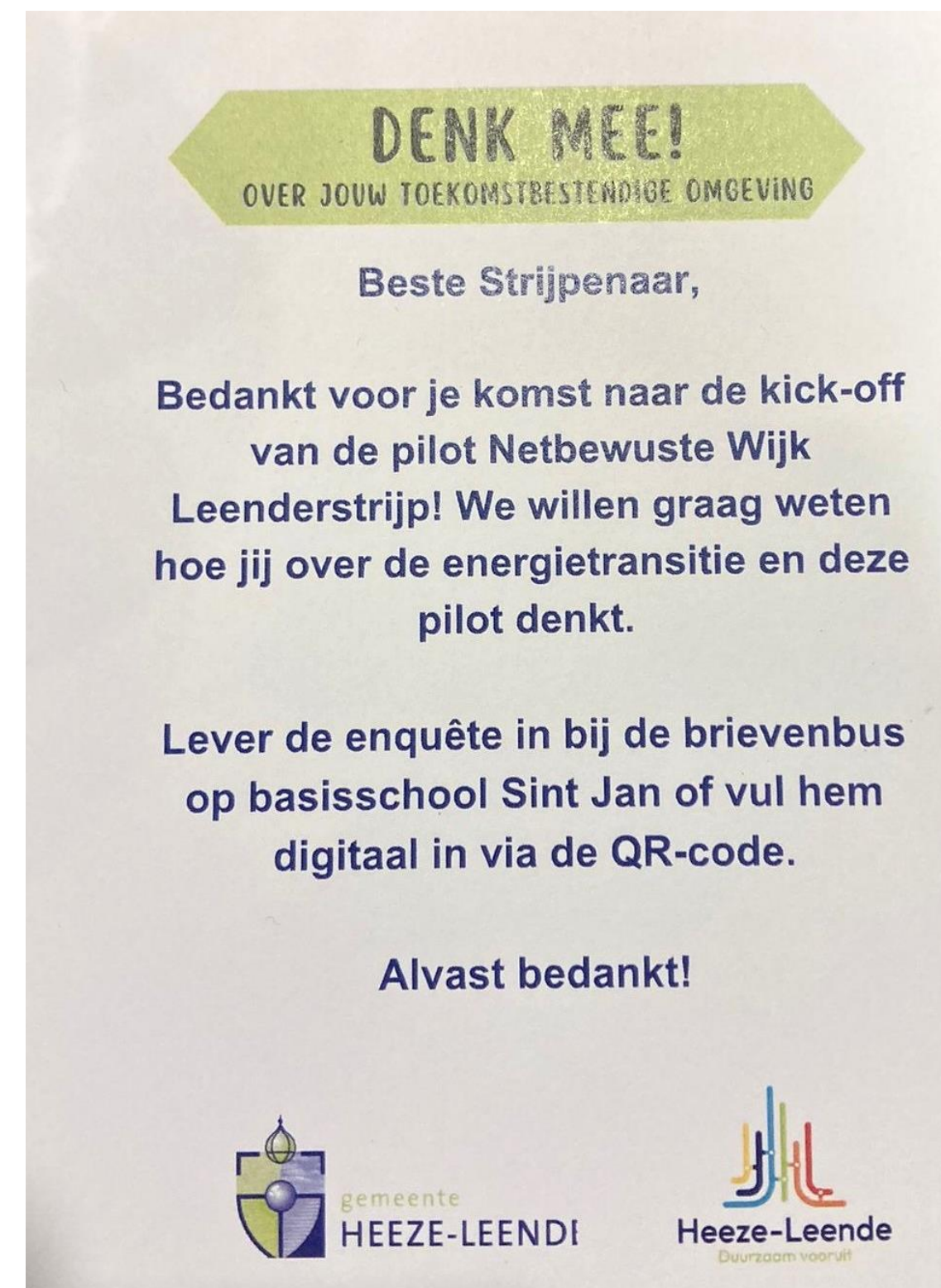
4. Enexis

Datum 2 oktober 2024

Gesprekspartner Jasmijn Kleij

Enexis ziet als belangrijkste **doelstelling** dat dit project lessons learned oplevert die generiek toepasbaar blijken: het moet als voorbeeld dienen en handvaten bieden.

Ze ziet haar **eigen rol** vooral op het vlak van informatievoorziening en bewaking van (externe) ontwikkelingen

Stakeholders tabel

Stakeholder	Wat is uw droom	Wat ziet u als realistisch doel	Wanneer is het project geslaagd	Hoe ziet u uw eigen rol	Wat ziet u als bottlenecks	Wat ziet u als kansen
Gemeente	> Energietransitie opgelost > Plan om aardgasloos te worden gereed en betaalbaar voor de inwoners > Plus een plan dat je voor de rest van Heeze-Leende kunt uitrollen.	Een volledig participatietraject, waarvan inwoners gevoel hebben dat ze zijn meegenomen. Proces is het belangrijkste, zodat we ook een template hebben voor komende processen.	1. Procesmatig is het belangrijkste, inwoners <i>moeten</i> erbij betrokken zijn, inhoud/uitkomst is van secundair belang. 2. Mensen moeten ruimte krijgen om creativiteit te kunnen spuien.	Faciliterend (en financierend): Proces moet gestructureerd blijven lopen, en inwoners moeten sterk betrokken worden.	De technische mogelijkheden in combinatie met de financiën.	1. Belangrijkste: het participatietraject met de inwoners. Zelfs al zou er uiteindelijk niks substantieels uit de pilot komen dan is alsnog het participatietraject/proces zeer leerzaam en waardevol geweest. 2. Meenemen van techniek Metalot, als niet geschikt voor Leenderstrijp mogelijk wel elders in de gemeente.
Werkgroep en kernraad	> Uiteindelijk 90 % deelname door de gemeenschap > 1 energiebron die overal toepasbaar is. > Energie- en CO2 neutraal, met zelfde comfort / levenskwaliteit. > Een beleidsmatige constructie(mogelijk coöperatie / vereniging/ stichting) die oog heeft voor iedere deelnemer > Billijke investeringen per huishouden, die binnen afzienbare tijd worden terugverdiend. > Beleidsmatige afspraken, zoals vergunningen en subsidies zoveel mogelijk gevrijwaard van politieke invloed. > Het zou een prachtige winst zijn als we met het energie-collectief ook andere problemen kunnen oplossen (mestoverschot bijvoorbeeld)	> We zetten in op een realistisch doel en plan voor energietransitie. > Bij voorkeur zijn we innovatief bezig zijn, maar wel met een goede mix van bewezen technieken. > De vragen die beantwoord dienen te worden zijn: 1. Wat gaat dit betekenen voor danwel hoe pakt ieder dit aan binnen zijn eigen huis? 2. Hoe gaan we om met meer dakoppervlak dan mogelijke consumptie? 3. Hoe regelen we opslag van energie? 4. Hoe distribueren we dit op een eerlijke manier? 5. Hoe wordt het veilig afgekaderd beleidsmatig (gemeente, Enexis) en qua wet en regelgeving / vergunningen, en willen we daarbij alleen controlerend optreden? Naast het bovenstaande bestaat vooral de wens tot open communicatie, waarbij ook de bevolking helder en op tijd overal in wordt meegenomen. Wees realistisch, oplossingen moeten voldoende gedragen worden. De werkgroep verwacht dat in het begin zeker niet iedereen mee zal doen. We zijn ook erg nieuwsgierig naar wat de mensen die zich niet vaak roeren er van vinden	Het project is geslaagd als iedereen die mee wil doen in zijn/haar energie-wensen voorzien kan worden	Wij zien voor de werkgroep een diverse rol: > een ondersteunende rol. > proces bewakende rol > inschatten welke technieken waar toepasbaar zijn > Naar de gemeenschap is de werkgroep het eerste aanspreekpunt en verbindende factor. > Kernraad wil daarbij wel graag dat kernraad/werkgroep, gemeente en Stantec samen de inwoners direct aanspreken. NB De kernraad ziet de werkgroep als een uitvoerende commissie van de kernraad. Zoals de werkgroep verkeer al jaren functioneert. Waar nodig vinden er gezamenlijk overleggen plaats om de kernraad op de hoogte te stellen van de voortgang. Bijvoorbeeld voorafgaand aan informatiemomenten aan de gemeenschap	1. Geld: het complete financiële plaatje 2. Draagvlak bij de bevolking	1. Zonne-Energie: lokaal opwekken aangezien er veel dakoppervlakte is 2. Waterstof menneke: het lokaal opwekken en distribueren van hernieuwbare energie 3. Pilot dorp als voorbeeld / toonaangevend voor subsidies
Energiecoöperatie	1. Dat Leenderstrijp aan de rest van de gemeente/Nederland kan laten zien dat het mogelijk is om binnen een kern alle benodigde energie op te wekken, op te slaan en in de winter zelfs een oude monumentale boerderij nog warm te krijgen is. Waarbij dankzij overheidssubsidies de risico's voor de bewoners minimaal zijn, en de baten van de opgewekte energie toch binnen de gemeenschap blijven. 2. Dat verschillende bouwstenen herbruikbaar zijn voor andere wijken in onze gemeente.	Wellicht dat begonnen kan worden met de echte dorpskern te verduurzamen met een klein warmtenet, zeg 50 huizen voor 2028 gereed. Zodat bij succes dit vervolgens organisch verder kan uitgroeien richting 2030. De huidige energievraag binnen Leenderstrijp lijkt namelijk erg hoog te zijn o.b.v. Enexis gegevens. Oude boerderijen zijn lastig te isoleren/verduurzamen. De gemeente heeft dus (bewust) gekozen voor een lastig proefproject. Van alle betrokken partijen zullen dus forse inspanningen worden gevraagd.	> Als er een plan kan worden gemaakt waar de inwoners in grote getalen achter staan. > Dat overheidspartijen over hun schaduw heen willen stappen en meedenken in mogelijkheden ipv problemen. > Dat de gemeente/landelijke overheid bereid is voor een deel van de risico's in te staan en > Dat huiseigenaren proactief hun energieverbruik gaan reduceren omdat ze snappen dat hiermee kleinere installaties in hun dorpskern kunnen worden geplaatst. Hiermee ontstaat er een blueprint voor andere projecten binnen de gemeente. Een gedragen plan is mooi, maar echt geslaagd is het project als de eerste schop de grond in gaat!	> De experts van de coöperatie - Willem Beetz & Maikel Huygens - hebben veel technische mogelijkheden uitgewerkt en met de gemeente (Michiel Hendrikx) gedeeld. > De coöperatie wil deel uitmaken van een stuurgroep (of klankbordgroep) die de ontwikkelingen van dit project volgen en evalueren. > De coöperatie heeft een op Leenderstrijp toegesneden rekenmodel dat ze graag toelichten en beschikbaar stellen. > Naar de toekomst toe kan de coöperatie ook helpen bij de ontwikkeling en uitbaten van zonnedaken en opslag. > De lesson's learned van dit project kan de coöperatie ook weer gebruiken bij mogelijke vervolg projecten. (buurt accu's, zon op dak, etc.)	> De belangrijkste bottlenecks lijken toch meer op het sociale domein te liggen. Krijg je alle (of een groot deel van de) bewoners mee in het verhaal. Willen mensen investeren in isolatie om de totale energievraag af te laten nemen? Zijn ze bereid om zich aan te sluiten bij een warmtenet, of kiest iedereen toch voor een individuele warmtepomp oplossing? Willen mensen individuele voordelen inruilen voor een overal optimale oplossing? > Technisch zal de opslag van zomer naar winter een flinke uitdaging zijn.	De sociale cohesie van de kern Leenderstrijp. Als de gemeenschap de voordelen en kansen omarmt, dan kan het wellicht snel gaan.
Enexis	Het ideale zou zijn om nooit meer te hoeven verzwaren. Onderhoud zal wel blijven. En hopelijk dat we dat kunnen afstemmen voordat er een eventueel nieuwe verzwaring op stal staat.	Dat dit project als voorbeeld zal dienen. Andere gemeentes worstelen hier namelijk ook mee.	Als het als voorbeeld kan dienen, ervaringen oplevert die deelbaar zijn en handvaten biedt.	1. Informatievoorziening: Gebruikersdata mits voldoende geaggregeerd De informatie van het MOOI project delen (mits toegewezen) Wellicht nettopologie 2. Bewaking van de ontwikkelingen, in relatie tot de planning van Enexis	> De complexiteit > De kosten > De benodigde gedragsverandering	> Elke kans dat wij niet of minder hoeven te verzwaren is meegenomen, > Innovatieve verduurzaming die eerder plaats vindt. > Gezondheidswinst, vergroening

Conclusie plus bijzonderheden

Conclusie

De samenvatting van de eerste fase is helder: Alle stakeholders streven naar een volwaardig onderzoek dat duidelijk moet maken in hoeverre de kern Leenderstrip energieneutraal dan wel op zijn minst substantieel verduurzaamd kan worden op het gebied van energie.

Elke stakeholder wil daar vanuit zijn positie het maximaal mogelijke aan bijdragen. Deze inzet verschilt uiteraard in kwantiteit per stakeholder, dit mede door de positie die de stakeholder inneemt en de beschikbare hoeveelheid tijd en kennis.

Dit rapport en deze eerste fase wordt dan ook afgesloten zonder formeel go / no go moment naar de volgende fase, die van de technische analyse: die volgende fase is bij het vastleggen van dit rapport dan ook reeds in gang gezet.

Bijzonderheden: MOOI en Kickoff

Tijdens de verkenningsfase kwam via Enexis het landelijk project MOOI Joule4Joule in beeld. Dit project beoogt lokale initiatieven die energiezelfstandigheid nastreven te ondersteunen. Het project Netbewuste Wijk Leenderstrip is daarop in overleg aangemeld als kandidaat om als zogenaamde spiegellocatie te fungeren. Dit houdt in dat het project kan profiteren van kennis en data die binnen Joule4Joule worden verzameld, in ruil voor het inzicht geven in de eigen kennis en data. Bij het verschijnen van dit rapport was nog niet bekend of Leenderstrip ook daadwerkelijk als spiegellocatie door Enexis is aangewezen.

Eveneens tijdens de verkenningsfase, maar in feite als start voor de volgende fase, vond op zondag 17 november 2024 in Leenderstrip een kickoff plaats, toegankelijk voor alle inwoners. Deze was behoorlijk goed bezocht en de discussies en toelichtingen werden als zeer constructief ervaren.

CONTACT

Bezoekadressen

Poststraat 8-10	Kastanjelaan 400
6135 KR SITTARD	Unit 6-14
+31 46 204 8870	5616 LZ EINDHOVEN
	www.stantec.com/nl

KVK Haaglanden 27 18 43 23 23
BNP Paribas 22 76 53 920
IBAN NL75BNPA0227653920
BIC BNPANL2A
Stantec is ISO 9001:2015, 14001:2015,
45001:2018 en VCA**-gecertificeerd

Onder het motto ‘design with community in mind’ bundelt Stantec de kracht van 28.000 medewerkers, werkend op zes continenten.

Onze missie in Nederland is het bevorderen van een goede samenwerking tussen overheden, bedrijven en burgers. We adviseren over beleid, regels, risico’s en het structureel borgen en aantonen van de naleving hiervan. Dit doen we op zowel strategisch- als uitvoeringsniveau. Zo borgen we dat onze adviezen hout snijden en daadwerkelijk het verschil maken, in uw organisatie.

We doen dit doelgericht en integer. Door altijd te werken vanuit concrete doelen naar praktische oplossingen. **Daarbij zijn we anders dan anderen.** Vooral door onze innovatiekracht en ons vermogen om veranderingen tot stand te brengen. Duurzame, gedragen oplossingen, daar gaat het om. Hiervoor maken we gebruik van onze specialiteit: het slim gebruikmaken van bestaande data.

Design with community in mind